

Жив колись на світі чоловік, якого від народження долали сумніви. Хоч би й за що він брався, байдуже, чи заходжувався коло праці, а чи коло розваг, його опадали сумніви, і тієї ж миті праця ставала йому осоружною, а розваги кидали в розпач і тугу. Ніщо чоловіка не тішило, і саме існування здавалося надмірним тягарем, що його бідолаха охоче пожбував би геть від себе, якби таке рішення не вимагало додаткових зусиль, на які він не міг здобути, бо ж сумніви не давали йому змоги нічого вивершити до кінця.

Бачачи, що з їхньою дитиною щось не гаразд, батьки всіляко пробували зарадити цьому лихові, однак всі їхні намагання виявилися марними. Бо що більше підростав їхній син, то міцнішали в ньому сумніви, і всі намови й поради стурбованих батьків лише додавали чоловікові розпачу й безнадії, змушуючи його нудити світом.

Врешті-решт переконавшись, що ні погрози, ні благання тут нічого не вдіють, батьки спорядили свого єдиного нащадка в далеку дорогу, сподіваючися, що, може, серед людей він набереться розуму й досвіду, які вилікують його від надмірних сумнівів. І востаннє напутивши й благословивши недоріке чадо, відпустили його в далекий світ.

Але і в далеких краях чоловіка не припиняли мордувати сумніви, і кожне починання рано чи пізно кінчалося поразкою й прикрощами, щоправда, час від часу чоловік подибував і добрих людей, які жаліли його, давали йому притулок і працю, проте вистачало чоловікові вдруге глянути на ту саму річ, як його опадали сумніви, він усе кидав, і знову все було так, як і перед тим, дарма що з нерозумного підлітка він уже став чоловіком, якому надходив час мати власну родину й дах над головою.

А що й останнім бідолахою, коли й не щомиті, то бодай вряди-годи таки опікується Провидіння, то, мандруючи з країни до країни, чоловік якось добіг і власного кутка, і жінки, і дітей і вже тішився, що нарешті видибав на добру дорогу, та щойно діти почали виростати з пелюшок, як

чоловіка з ще більшою, ніж будь-коли, силою опали сумніви, він кинув жінку й дітей і знову подався світ за очі.

Та однієї днини, переходячи вблід струмок, чоловік випадково оглянувся й зауважив, що його сумніви — це сім стулених до купи в одного вороного коня румаків, які несуть його в прірву, звідки нема вороття. Чоловік не абияк злякався, прикидаючи, як йому подолати ці щораз тінистіші сумніви, однак його сили виявилися заслабкі, і чоловік, закликавши Бога в свідки, що він не годен далі нести свою долю, знесилений духом і тілом упав на роздоріжжі під деревом і заснув.

Проте щойно він склепив повіки, як побачив перед собою дідка, який поторгав чоловіка за рукав, показуючи йому невелике, вимазане глиною, як долівка, подвір'я й спитав: "Чи ти погоджуєшся підмітати моє подвір'я? Для цієї праці я потребую людину, яку надмір долають сумніви. Ось тобі сонце й місяць — це два віники, якими ти підмітатимеш, а плата моя — одне зернятко".

— Гаразд,— мовив чоловік й заходився підмітати дідове подвір'я, чуючи водночас, що його сумніви десь зчезли. А за якийсь час дідок велів йому зупинитися, зауваживши, що його праця скінчилася, й дав йому у винагороду маленьке зернятко.

Чоловік подякував і прокинувся, здивовано постерігши в себе на долоні й справді мале світле зернятко. Чоловік ще раз глипнув на зернятко, і сумніви знову заворушилися в ньому з такою люттю, що чоловік збагнув: тепер йому надходить кінець, бо під ним уже басують скакуни, аж він, аби не впасти й не розтрити собі черепа, ще заки сумніви вженуть його в прірву, вхопився однією рукою за гриву, а другу з винагородою дідка притиснув до грудей. І тієї ж миті відчув, як зернятко лунко впало йому на дно серця й одразу пустило там тоненький паросток. І з того, як заворушився паросток, чоловік збагнув, що то проросло в ньому деревце надії.

— Ти став поганим вершником — одразу ж остеріг чоловіка його розум.

— Ти ніколи не подолаєш жодної віддалі в житті, якщо не викинеш колоди, що завелася в твоєму серці,— гнівно додали сумніви, уповільнюючи біг.

— Це не колода, а новий сумнів ворухиться в моєму серці — збрехав чоловік, прислухаючися, як у ньому ширить гілля деревце надії.

— Людина є тільки тоді людиною, коли її долають сумніви,— востаннє мовили приборкані сумніви, бо надія, яка з малого зернятка вибуяла у розквітле дерево в чоловіковому серці, зробила їх безголосими, тому що тільки деревце надії в людському серці й допомагає чоловікові долати сумніви, які є вершниками прірви.